ᲡᲐᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲝ ᲓᲐ ᲡᲐᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲝ ᲜᲐᲮᲐᲢᲔᲑᲘᲐᲜᲘ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ. ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲘᲡ ᲧᲝᲕᲔᲚ ᲙᲕᲘᲠᲐ ᲓᲦᲔ.

№ 50 ᲜᲝᲔᲛᲑᲔᲠᲘ, 26 1895 Წ. № 50

ᲨᲘᲜᲐᲐᲠᲡᲘ: ალექსანდრე დიუმა, გრ. დ. —სხვა და-სხვა ამბები.—ზოგიერთი ფიქრი, ნომლელისა.—თვალები! ლექსი, აკაკისა.—სიფერადეები ამბები. ბაში-ჩიკი. ისტორიული მოთხრობა (შემდეგი) აკაკისა.—ქეველაძერი ლექსი (გრიგოლ ფანრანსკის მიერ ოქმული) —ჯარალ-კანეთის შეერთების ისტორიიდან (შემდეგი), ა. გარსევანიშვილისა.—მეცელა (შემდეგი) ვა-ჟა-ფშაველისა.—განცხადებანი.—

ალექსანდრე დიუმა

ᲓᲮᲚᲐᲗ გადაკეალებული ალექსანდრე დიუმა იყო სახელგანთქმული მწერალი, „უკედაეთა თანა“ ჩარიცხული, ესე იგი სფორანგეთის აკადემიის მიერ წეერათ არჩეული, სადაც ორმოცი „უკედაეი“ ითვლება. დედა მისი იყო უბრალო: პარიკეელი მუშა დედაკაცი, ხოლო მამა—წარჩინებული მწერალი, წარმომადგენელი ეგრეთ წოდებული „საბულეარო“ რომანისა. ესენი არ იყვენ კანონიერათ შეუღლებულნი, ასე რომ ალექსანდრე „უკანონოთ“ ითვლებოდა. ამ გარეშე უებამ თავლსაჩინო დაღი დასვა თავმოყვარე ახალგაზდას და თავ-სებური ფერი მისცა მის ლიტერატურულ მოღვაწეობას. ალექსანდრე ეცადა, რომ მამას კანონიერ შეილათ ეცნო. სუფეელიც მალე აუსრულდა. ამ დიდან მამა-შეილი შეიქმნენ განუყოელ მეგობრებათ. მამას სიცოცხლეშიე ვაეთქვა სახელი შეილს და რადგანაც ორიეეს ალექსანდრე ერქვათ, ამიტომ ერთს ეძახდენ დიუმა—მამას, მეორეს დიუმა—შეილს. მამა სწერდა როგორც დრამებს, ისე რომანებს: ყოველიე მის ნაწარმოებს აკლდა ის ფსიხოლოგიური ანალიზი, რომელიც ასე ეხერხებოდა შეილს. მამას სიცოცხლეშიე აუტყდენ ზოგიერთი მწერლები და სხვა-და-სხვა

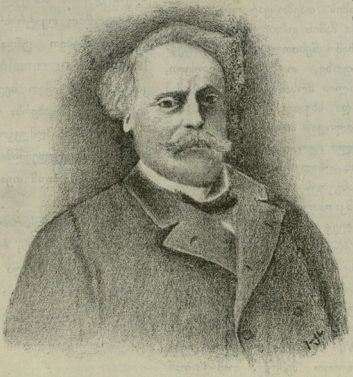

ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲔ ᲓᲘᲣᲛᲐ-ᲛᲐᲛᲐ.

თხზულების მითვისებას სწამებდენ, მაგრამ ეს საეჭვმანო საკითხი ძნელი გადასწყვეტია მით უფრო, რომ დიუმა—მამის ყოველ თხზულებაში იხატება იმის პირადენება, მისი სიმპატია და ანტიპატია.

ერთს დროს დიუმა—მამა ისე იყო განთქმული და ისე მოსწონდა საფრანგეთის საზოგადოებას მისი ნაწერები, რომ რამ ფენიმე ხანს ეიტტერ გიუგოც კი დაჩრდილა. მამა, სხვათა შორის, კარგი მოგზაური იყო. მის სამგზაური წერილებს არა ერთხელ დაუტანია მკითხველი საზოგადოება. საქართველოშიაც ყოფილა ალექსანდრე დიუმა—მამა. მკითხველს ეხსოვება, რასაკვირველია, განსვენებული ივანე კერესელიძის ნაამბობი. „ობლისაში ყოფნის დროს დიუმამ მკითხა,—იტყოდა ხოლმე ღიმილით ნეტარ ხსენებული „ცისკრის“ რედაქტორი, რამდენი ხელის მოწერი ჭეაქსო თქვენს ჟურნალს და მე, ჩვენი საზოგადოება რომ არ შემრცხენა, ტყუილი ეიკადრე და ხელის მოაწერთა რიცხვს კარგა ბლომად მიეუმატეო“. საქართველოში მგზაურობა დიუმას ცალკე წიგნად აქვს დასტამბული, რომელსაც ჰქვია „Caucase“. დიუმა—მამამ აუარებელი რიცხვი რომანებისა და მოთხრობებისა დაწერა. ამან დატოვა აგრეთვე შესანიშნავი მემუარები, სადაც დაწერილებით და გულ-ახდილად მოგვითხრობს თავისას და შვილის თავ-გადასავლის; შვილთან ხომ, როგორც ე	t, დიდ მეგობრულ განწყობილებაში იყო. ერთს ამბავს მოგვითხრობენ ამათ შესახებ. დიუმა—მამა ძლიერ შეგვერეშანი სახის მეშინე იყო, თურმე. საკვირველიც არ არის, იგი ზანგის შთამომავლობას ეკუთვნოდა. შვილმა მამის თავმოყვარეობა იცოდა და ერთ საზოგადოებაში მამის გასახელებლათ იხუმრა: „მამაჩემი დიდი სიამოვნებით დაჯდებოდა თეთონ თავის ეტლის კოფოზე, ოღონდ კი ეთქვათ, რომ დიუმას ზანგი ჰყოლია მოსამსახურეთო“. მამამ ბევრი ეცინა, თურმე, და სხვათა შორის, თქვა: მე მრწმსო, რომ ჩემი შვილიდან ჩინებული მწერალი გამოვალ. ამ კაცის შვილი იყო ის „უკეთეო“ მწერალი, რომელიც დიდის ამბით დაასაფლაეა ამ დღეებში დიდებულმა საფრანგეთის ერმა. ალექსანდრე დიუმა-შვილი დაბადა მკათათვის 28-ს 1824 წელს. სწავლა დამთავრა „კოლეჟ ბურბონში“. ჯერ ისევ თერამეტი წლისა იყო, როცა დროგამოშვებით გამოცემებში წერდა ლექსებს. 1847 წელს მან გამოსცა ლექსთა კრებული, რომელსაც სათაურათ „სიჭაბუკის ცოდვები“ ამოუწერია. ამ ლექსებს შემდეგ მან მიყო ხელი წერილი მოთხრობების და ამბების წერას. მის პირველ თხზულებებში საკმათო ძლიერ ახატები მამის ზე-გაელენა. მხოლოთ შემდეგ, თან-და-თან მოიშორა ახალგაზდა მწერალმა ყოველივე გარეშე გაელენა და დაადგა თავის გზას: ალექსანდრემ დიუმა-შვილ ფსიხოლოგიური დრამების წერა და ამით ისეთი სახელი მოიხვეჭა, რომ გადაეჭარბა თავის მამას. საზოგადოთ სალიტერატურო კრიტიკამაც შვილი მამაზე გაკილებით მაღლა დაადგა. რითი ეიხსნებოდა ეს მოვლენა, რა უნდა ყოფილიყო მიზეზათ ამ საყოველთოათ თანაგრძნობისა?.. სწორეთ ის, რომ თავის დრამებში დიუმა ეხებოდა იმისთანა კითხვებს, რომელიც ფრიად ინტერესებდა თანამედროვე საზოგადოებას; ის შეეხო ოჯახს, საზოგადო წესწყობილებას. თავის ანტრის ისეთი ნიჭით და საოკარი გამეფლობით გამოსთქვამდა, რომ იტაცებდა მკითხველს. ძვირათ, თუ რომელიმე მწერალს იმისთანა ყაალ-მაყალი გამოეწვიოს თავის ნაწერებით, როგორც ალექსანდრე დიუმამ თავის დრამებით ალალაარაკა მკითხველი საზოგადოება. დაუსრულებელი კამათობა ატყდა. მეტადრე ეს უნდა ითქვას „La Dame aux camelias“-ზე—იმ რომანზე, რომელიც შემდეგ დრამათ გადაკეთა ეტორმა. ქართულ თეატრში მოსიარულეს, რასაკვირველია, უნახავს ეს დრამა „მარგარიტა გოტიე“-ს სათაურით. ჩვენი სახიობის დამამშვენებელის ეფემი მესხის გენიერულმა და ხელოვნურმა მარგარიტას როლის ასრულებამ ღრმა შთაბეჭდილება იქონია ერთხელვე საზოგადოებაზე და სამუდამოთ მოეტანა სახელი ჩვენში ამ ჩინებული პიესის ეტორს. დიდი დაეიდარება გამოიარა ახალგაზდა დრამატურგმა, ეიღრე თავის დრამის პირველ წარმოდგენას გამართავდა. „საისტორიო თეატრის“ პატრონი, სადაც დიუმა—მამის მეოხებით უნდა პირველათ წარმოდგენათ La Dame au camélias, ეალეზში ჩაეარდა და გაკოტრდა. მას აქეთ ბევრი ეწვალა დიუმა, მაგრამ ვერსად ვერ მოახერხა იმის სკეპაზე დადგმა. ამ დრამას ისეთი წინააღმდეგობა გამოუცხადეს, რომ ერთმა თეატრის მყოველმა, მხოლოოთ იმიტომ მიანება თავი ყიდვას, რომ თეატრის წიგნთ-საცავში დიუმას პიესა ნახა.

მეორე იმპრესარიომ მთლათ გაქმნილი დაუბრუნა პიესა ეტორს, როცა ის პასუხის შესატყობათ მიეიდა მასთან. ასე და ამ წვალებაში იყო იმედ-მიხდილი ეტორი, როცა ერთმა მისმა მეგობარმა, სახელდობ ბიუფემ, თეატრი „ეოდე

სხვა-და-სხვა ამბები

ბოლო ორშაბათს, „თბილისის სობრანიაში“ ანრის დანიშნული კონკურტი მომავალ დედათა შკოლის სასარგებლოთ. გამოჩენილი ეიოლონჩელისტი პორტენის მონაწილეობით. იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ქართველობა ყურადღებას არ მოაკლებს და თავისი წელილი შეეწევა ამ ფრიად საპირო საქმეს. მაგრა, რომ ყველამ იცის ჩვენ საზოგადოებაში რა გაჭირვებით გროვდება ფულები, მაგრამ ქალებმა მინც 13000 მანეთამდე შეაგროვეს ამ ექვს წელიწადში. ჯერ კიდევ ბევრი ჯაფა და გაჭირება მოელით ამათ, სანამ განძრახული საქმე დაგვირგვინდება, იმიტომ უფრო, რომ არც ჩვენი სათავად-აზნაურო ბანკი და არც მისი „შკოლის კომიტეტი“ ჯერ არ ზრუნავენ ამ საქმეზე. ეს უფრო ნათლათ ჩანს იქიდან, რომ გარდა „წინამძღვარიანთ კარის“ შკოლისა ოძისში და სკარაშიც აპირებენ ეკ-ქვნისათვის სამეფრნეო სასწავლებლების გამართვას და სათავად-აზნაურო შკოლისთვისაც შენობის აგებას. ქალების წრემ 13000 მ. გადასცა სათავად აზნაურო „შკოლის კომიტეტს“ შესანახავათ და სრული იმედი გვაქვს, რომ არაერნ შეეხება ამ ფულს და უძრავ თანხათ იქნება, სანამ ქალებს უფრო უკეთესი დრო დაუდგებოდესთ.

***

ჩვენ შეეიტყეთ, რომ ბ-ნ ა. თუთაევს სახალხო თეატრის გასამართავათ უსასყიდლოთ დაუთმია მიხაილოვის ქუჩაზე თეატრისთვის და სახალხო კითხვებისათვის შეენიერათ მოწყობილი შენობა.

***

გაელილ კვირას მესამეთ იყო გამართული სახალხო წარმოდგენა აეკლის ქუჩაზე და ღამის მეთორმეტე საათზე დაიშალა ხალხი. აქ არ შეგვეძლია არ აღენიშნოთ, რომ ძალიან უხერხულია მუშა ხალხისთვის, რომელიც მეორე დღეს განთიადისას უნდა აგდგეს სამუშაოთ, ასე გვიან სახლში დაბრუნება. თუ ვეინდა, რომ ხალხმა ისარგებლოს—წარმოდგენები ხუთ საათზე გვიან არ უნდა დაინიშნოს. კარგი იქნება, რომ ამას ყურადღება მიაქციოს ჩვენმა დრამატ. საზოგ. და თხოვის იმ „კომისიასს“, რომელსაც მისცა 150 მ. რომ ამ „კომისიამ“ დაუთმოს კერარაბით ოთხი ან ხუთი საათიდან შენობა და არა შვიდი საათიდან, რადგან ზემოხსენებულ „კომისიას“ აქვს უმთავრეს მიზნათ რუსულ ენაზე სახალხო კითხვების გამართვა, ადვილათ შეიძლება ეს კითხვები ოთხ-ხუთ-საათამდე გაათვინონ.

***

ზემოხსენებულ „კომისიას“ ქართ. შორის წერა-კით. გამავ. საზოგადოებისაკენაც უთხოვია შენობის გადასაკეთებლათ 100 მ. იმ პირობით, რომ თუ წერა-კით. საზ. მმართველობა გამართვეს კითხვებს „კომისია“ შენობას დაუთმობს. მმართველობას გადაუწყვეტია ხუთი თუმნის მიცემა, ეს გვგონენს ერთ ანდაზას: „ღვინო არსად იყო და ეშმაკები ტაკებს აღბობდნენო“.

***

დასავლეთ საქართველოში დიდი უბედურება მოახდინა ამ წყალ-დიდობამ, რომელიც ჯერ კიდევ ვერ გამორკვეულა და ცნობაში ვერ მოუყვანიათ. მაგრამ ახლა აქა-იქ ჩვენ ცოტ-ცოტათ გვეცნობის ამბავი. ქვემო რაჭისათვის, ზომ რასაკვირველია, დიდი ზარალი მოუცია და ზემო რაჭაშიც წამოსულა მთა ზვავთ და რამდენიმე მოსახლე დაუტანია. ამის გარდა სახოგადოთ ამ საუბედურო წყალდიდობამ ამათ-მორწმუნეებაც გამოიწვია. აი, რა ხმა დადის საერთოთ იმერეთში:

ეითომ დაეით და კონსტანტინე ზოგიერთებს სიზმარში გამოცხადებოდეს და ებრძანებიოს: „როგორ გაბედეთ, რომ ჩემ წმიდა კუბოს შეეხეთ და უცხოელების უწმინდურ ვერცხლზე გამეცალეთო! ეს ეთქვათ კიდევ არაფერიო, სასოებითა და კი. გულით ჩაიდინეთ ეგ საქმე მაგრამ იმაზე რაღას იტყვით, რომ აღარც ქართული წირვაა თქვენთვის, აღარც ლოცეა, აღარც გალობისა და სამოციქულოსახარების კილო, უკილოთა და უკრძნობელათ რომ ბღაეთო! აღარც მარხეაა თქვენთვის და აღარც ფაცია. ჩაიხედეთ გონებაში, რომ სხეა უარესი არ დაგემართოსთო“.

ზოგიერთი ფიქრი.

(„ᲛᲖᲔᲠᲘᲡ“ № 247).

ᲒᲣᲚᲘᲡᲔᲗᲘ ნიჭიერი სატირიკოსი სალტიკოვი ამბობდა, რომ ყოველ-დღიური გაზეთების მაღება ჩემზე ფრიად მძიმე შთაბეჭდილებას მოახდენს ხოლმეო: „სწორედ სულელი ეინმე შემოვიდა ოთახშიო; შემოვიდა, დაჯდა და დაილულლოვლა“. მსგავს მდგომარეობას განეიცდით ჩვენც, თქვენ უმორჩილესი მონა, როდესაც რუსეთიდან მოსული გაზეთს მიეიღებთ... არა... იქონეიო სულგრძელობა და მოგვიტევეთ... როდესაც ჩვენი ქართული ყოველ-დღიური გაზეთი „ეიერია“ ჩაგვეიარდება ხოლმე ხელში. გადავშლიო, გვინდა, ძალიან გვინდა რამ წაეკითხოო იქ. ეკითხულობთ... ქალაქის გუშინწინდელ ამბებს. რომელნიც თფილისის გუშინდელ რუსულ გაზეთებში იყო დაბეჭდილი, „ეიერიას“ დღეს უნებებია იმ გაზეთებიდან გადმოთარგმნა. „ეიერია“ თარგმნის „ᲒᲣᲨᲘᲜ-ᲓᲘᲡᲨᲘᲡᲐᲨᲘ“ ამოკრეფილ ამბებს, თარგმნის „ᲣᲒᲘᲠᲝᲕᲘᲡᲐᲨᲘ“, თარგმნის „ᲠᲣᲡᲔᲗᲘᲡᲐᲨᲘ“, თარგმნის „ᲒᲐᲜᲐᲠᲒᲝᲜᲘᲡᲐᲨᲘ“, თარგმნის „ᲬᲠᲔᲓᲘᲡᲐᲨᲘᲡᲐᲨᲘ“, თარგმნის ხომ, რასაკვირველია, „ᲢᲔᲚᲔᲒᲠᲐᲤᲘᲡᲐᲨᲘ“ და, ასე გასინჯეთ, თარგმნის „ᲤᲘᲚᲐᲢᲔᲚᲘᲡᲐᲨᲘ“, ან საშინლათ უნიჭოთ დაჩხაბნილ მოთხრობებს ბეჭდავს ᲛᲘᲜᲐ. მხოლოთ ათასᲛᲘᲜ ერთხელ, ხოლათ—ასე ეთქვათ—ისე „ეიდისათეის“ რაღა, გაზეთი გამოდის თვეში „საკუთარი მეთაურით“, რომელიც დაწერილია დიდი რიხითა, ლამაზი, გაკრიალებული ლექსთა წყობით, მარჯვე, მოქნილი სიტყვების ჩამოსხმითა, მხოლოთ წინადადებათა ურიგო, შეუხამებელი დალაგებითა...

მაგრამ თქვენ, შეგნებული ქართველი კაცი, რომელსაც განგაზრახავსთ წაეკითხოთ ეს „მეთაური“ მხოლოთ იმიტომ, რომ რაიმე აზრი გამოიტანოთ იქიდან, სახტათ რჩებით, სრულიად ხელ-ცალიერი და გულამოტრეკული. რა იყო, რა ამბავია? „სწორედ სულელი ეინმე შემოვიდა თქვენს ოთახში; დაჯდა და დაილულლოვლა“. ეკითხებით თქვენს თავს: რას ლულლოვლებს, ნეტა რა უნდა თქვას?.. მაგრამ ამაოთ. ეერც ერთი დაბადებული იქ აზრის ნატამალსაც ეერ წაატყდება.

მკითხველის ყურადღების მისაქცეევთ ჩვენ წაეტანთ ხელს... თუნდ გუშინ-წინდელ № 247 გაზეთისას, საადაც მართლა რომ გასაზეერებელი მეთაურია დასტამბული.

აეტორი ბრძანებს, რომ „შუა-გული, შუა ნასაკი ეგრეთ წოდებულ ალმოსალეეთის საქმისა ოსმალეთია“... აქ, თავდაპირველშიეე, ნებას ეაძლეეთ ჩვენს თავს მკერე, სულ ბეწეისოდენა შენიშვნა შეეკადოოთ პატიეცემულ აეტორს და ნუ შეეგერისხავს. „შუა-გულიც“ და, თუ გნებაეთ, თავიც ალმოსალეეთის საქმისა მთლათ ოსმალეთი კი არა, მარტო და მხოლოთ სტამბოლი—ეს ზღეათა კლიტული, რომელიც შეადგენს „დღეეანდელეთის პოლიტიკის ტაეიელს“ („პოლიტიკის ტაეიელი“, ნეტა, რაღაა?).

„საკმარისიაო, ბრძანებს აეტორი, ერთმა რამელიმემ (სახელმწიფომ, ალბათ) ხელი გაიშველინოს მსუქანნის ნაჭრის ხელში ჩასაგდებათ, მაშინეე ირეეა მონასტერი (რა შეენიერი, შეინდა, დარბაისეული ქართული სიტყეებია!), დიდი-პატარა ერთმანეთს დაეჯახება და...“ ამასეე, მხოლოთ ეოტათი განსხეავებულათ იმეორებს ქე�eთ: „თუ ერთი რამ დაინძრა იმ შეინობისა, რომელსაც ალმოსალეეთის საქმეს ეძახინ, არამც თუ თმა ყალზზე შეუდგება ეეროპის პოლიტიკას („ეეროპის პოლიტიკას თმა ყალზზე შეუდგებაო!“—სულ ასეთი მეტაფორებით უნებებია აეტორს მკითხველთან მუსაიეეა), არამედ ყველა ხმალზე ხელს წაიელებს და ტყეია-წამალი ღა, თოფ-ზარბაზანნი ღა შეიქნებაო...“ მე ეშიშობ, რომ თქვენ, მკითხველო, არ დამიჯერებთ ინ საარაკო ამბავს, რომელსაც ამ წამში მოგახსენებთ, იმიტომ რომ, მართლაც-და, ძნელათ წარმოსადგენია კაცმა ასე თავ-მოსნინი „აატჯინროს აჭი-ბაჭია“ და ეროეშეილისებურათ კიდეეე... კიდეე მესამეთ გაიმეოროს იგიეე: „თუ ოსმალეთის საქმე აიშალა.. ალმოსალეეთის, ანუ უკეთ ესთქვათ, საქმე ოსმალეთისა იმისთანა რამ არის, რომ თუ აიშალა, ყველას (ეოთომ სახელმწიფოებსო) თავისი საკუთარი ტაეიელი, ცალკე თავში საკეთი საქმე აუწინდება და... „ირეეა მონასტერი, ყველა ერთმანეთს დაეჯახება“, რასაკვირეელია...

კი, მაგრამ, რატომ, რა მიზეზია, რით აიხსნება, რომ „თვითოეეული დიდი სახელმწიფო ეეროპისა და იმისთანა პატარებიც, როგორც საბერძნეთია და ბალკანეთის სამეფოენი, ამ ეემრეელს კერძს დიდიხანია თავს დასტრიალებენ, როგორც სეანნი მძოლრს“—ამაზე ერთი კრინტიკ არ არის ისე გაკვრითაც დაძრული სტატიაში, ალბათ, იმიტომ, რომ აეტორის თვალთა ხედვისაგან ღრმად არის დფარული მიზეზი, რომელიც წარმოუშობაეს თანამედროეე რთულ წარმოების ეითარებას.

როგორც მოგეხსენებათ, ეეროპაში წარმოება ეუკე რთულ ეითარების გზას ადეია, იგი დღითი დღე მატულობს და ფართოოვდება; ბაზრის გაფართოოება და სიერ-ცე კი, პირ-იქით, ძალიან შეუმჩნეველათ და სუსტათაც მიდის წინ. ადეილ სასიარულო გზების დიდათ გამრავლება და მიმოსვლის საოკარი გაადეი-

ლება ყოველ წლობით, თანდათან, იწე

გეწერდა ავტორი და აქ კი, სტატიის ბოლოში, რასა ბრძანებს. ᲮᲣᲗᲨᲐᲠᲘᲢᲐᲗ თქვენ თუ „არ იცით (ამას თქვენვე აღიარებთ), როგორ გავა და გამოვა ერთმანეთში ევროპა", თქვენი დარბაისელი გაზეთის მკითხველებს, „დღევანდელი პოლიტიკის ტკივილის" ისედაც უვიცთ, რისთვისღა, რა ძალა გადგიათ, ბატონებო. რომ გონებას უბნელებთ, ეზრებს უწესრიგოთ და სწერთ ერთს უშველებელს, გაქვენურეგულ პოლიტიკურ სტატიას, რომელშიაც, არც ეზრის ნატამალი, არც სგნის გარკვევის სახსენებელი არ მოძებნება?!.

ზომლელი

თ ვ ა ლ ე ბ ო!

ᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲜᲐ სულის და გულის,
ᲒᲠᲫᲜᲝᲑᲐ-ᲒᲠᲜᲔᲑᲘᲡ Ს. ᲠᲣᲛᲔᲚᲝ;
ᲒᲐᲦᲚᲔᲚᲘᲗ ᲛᲘᲛᲔᲢᲣᲛᲔᲑᲔᲚᲝ,
ᲙᲐᲠᲜᲔᲑᲘ ᲬᲐᲛᲬᲐᲛᲘᲗ ᲓᲐᲛᲘᲛᲔᲚᲝ...

—

თვალებო! ᲥᲔᲕᲠᲘᲡ ᲔᲐᲠᲘᲡᲪᲔᲚᲐᲕᲐᲗ
ᲛᲝᲪᲘᲛᲪᲘᲛ-ᲛᲝᲙᲐᲨᲐᲕᲨᲘᲜᲝ!..
თქვენის ანდამატ-სხივებით
ᲣᲜᲓᲐ ᲔᲓᲔᲛᲘ ᲔᲐᲨᲘᲜᲝ!..

—

რომ აწ და სამარადისოთ,
ის იყოს ჩემი სადგური...
სად ᲔᲔᲔᲐ ᲐᲦᲐᲠ ᲘᲫᲘᲜᲔᲑᲐ
და ᲐᲦᲐᲠᲪ ᲒᲔᲔᲚᲘ ᲛᲐᲪᲓᲠᲘᲠᲘ.

—

რომ ᲪᲜᲝᲑᲐᲦᲘᲡᲐ „ᲮᲔ" ᲘᲒᲘ
ᲐᲦᲐᲠ ᲓᲐᲛᲘᲒᲝᲗ ᲛᲘ ᲛᲐᲮᲔᲓ
და ᲡᲘᲧᲕᲐᲠᲣᲚᲘ ᲣᲙᲘᲓᲔᲕᲘ
ᲬᲘᲜ ᲛᲘᲘᲚᲔᲒᲝᲗᲘᲡ — ᲡᲐᲮᲔᲗ.

—

ᲒᲐᲕᲘᲐᲓᲐᲛᲘᲗ ᲝᲠᲬᲔᲚᲘᲗ
ᲛᲘ ᲛᲐᲨᲘᲜ ᲒᲠᲫᲝᲑᲐ-ᲒᲝᲜᲔᲑᲐᲡ!
ᲦᲛᲘᲗᲐᲓ ᲔᲐᲨᲐᲛᲗ ᲗᲥᲕᲔᲜᲘᲡ ᲛᲣᲨᲝᲜᲔᲚᲡ
ᲛᲘᲡᲮᲔᲠᲐᲠᲚᲐᲓ ᲬᲘᲒᲡᲬᲘᲠᲘᲐᲒ ᲛᲝᲜᲗᲔᲑᲘᲡ!!.

—

ᲬᲐᲛᲘ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲝᲗ ᲛᲘᲒᲘᲗᲘᲔᲚᲔ
ᲛᲐᲠᲐᲓᲐᲗ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲝᲡᲐ!..,
ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲝᲠᲬᲔᲚᲘᲗ ᲡᲜᲣᲚᲘ
ᲔᲐᲮ ᲗᲣ ᲔᲔᲔᲐᲠᲐᲛ ᲛᲙᲣᲠᲜᲝᲡᲐ...

—

თვალებო! - ᲥᲔᲕᲠᲘᲡ ᲔᲐᲨᲘᲡᲪᲔᲚᲐᲕᲐᲗ
ᲛᲝᲪᲘᲛᲪᲘᲛ-ᲛᲝᲙᲐᲨᲐᲕᲨᲘᲜᲝ!
ᲩᲛᲘᲗ ᲔᲓᲔᲛᲘ ᲡᲮᲘᲚᲘ ᲙᲐᲠᲜᲔᲑᲘ
ᲠᲝᲒᲝᲠᲘ ᲔᲐᲒᲝ... ᲔᲐᲨᲘᲜᲝ?..

ᲔᲐᲯᲐᲠ.

საყურადღებო ამბები

ᲯᲔᲓᲒ. ᲒᲐᲜᲯᲘ: ამ სადგურზე, როგორც მკითხველებსაც მოეხსენება ორი სამკითხველო—ᲬᲘᲒᲜᲗᲜᲐᲪᲔᲠᲘ ᲐᲠᲡᲔᲑᲝᲑᲡ; 1) ᲙᲝᲜᲓᲔᲥᲢᲝᲠᲘᲡᲗᲘᲡ და 2) ᲓᲔᲓᲐᲛᲘᲗᲘᲡ (ᲛᲔᲠᲔᲨᲘᲜᲔᲑᲘᲡ). ᲝᲠᲘᲔᲒ ᲡᲐᲛᲙᲘᲗᲮᲕᲔᲚᲝ ᲡᲐᲣᲛᲐᲝᲗ ᲛᲔᲦᲘᲔᲠᲘᲡ ᲟᲣᲠᲜᲐᲚ-ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲗᲘᲡ და ᲠᲣᲡᲣᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲘᲗ. ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲘᲗ ᲙᲘ ᲐᲠᲪ ᲔᲠᲗᲘᲗ ᲐᲠ ᲛᲝᲘᲠᲗᲕᲐᲝᲗ; 1) ᲙᲝᲜᲓᲔᲥᲢᲝᲠᲘᲡᲗᲘᲡ ᲐᲠ ᲛᲝᲘᲠᲗᲕᲐᲝᲗ, რომ აქ ᲪᲝᲢᲐᲗᲘ ᲨᲔᲛᲫᲚᲔ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲪᲓᲔᲚᲝᲑᲡ ᲙᲘ ᲒᲐᲮᲚᲐᲗ, ᲠᲝᲛ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲘᲗ ᲗᲐᲕᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲨᲔᲘᲫᲘᲜᲝᲡ და ᲑᲔᲠᲡᲚᲐᲒ ᲐᲥᲕᲡ ᲡᲐᲛᲐᲒᲝᲗ. ᲐᲛᲘᲢᲝᲛ ᲐᲠᲘᲡ ᲩᲕᲔᲜ ᲡᲐᲛᲙᲘᲗᲮᲕᲔᲚᲝᲗᲐ ᲛᲝᲛᲐᲚᲔᲑᲣᲚᲘ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲘᲗ. ᲐᲮᲚᲐ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲘᲗᲘᲡ კითხვა ისე გაᲠᲙᲕᲔᲚᲓᲐ აქ, რომ სამკითხველოᲗᲨᲘ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲘᲗᲘᲡ ᲣᲥᲜᲚᲝᲑᲐ ᲛᲝᲛᲐᲙᲕᲔᲓᲘᲜᲔᲑᲔᲚᲘ ᲪᲝᲒᲝᲕᲐᲗ ᲩᲐᲒᲕᲔᲗᲕᲔᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲐᲥᲣᲠᲗᲔᲑᲡ, რადგანაც ᲑᲔᲠᲘᲡ ᲐᲥᲕᲡ ᲡᲣᲠᲕᲘᲚᲘ კითხვისა და როგორც ᲬᲘᲜᲐᲗ ᲛᲝᲒᲐᲮᲡᲔᲜᲔᲗ ᲨᲝᲒᲝᲠᲘᲗᲘᲡ ᲐᲥᲕᲡ ᲨᲔᲛᲫᲚᲝᲑᲐ თავისთვის შეიძინოს.—ᲒᲐᲜᲡᲐᲙᲣᲗᲠᲘᲗᲘᲗ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲐᲛᲮᲜᲐᲒᲝᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲐᲜᲘ (სიძვირისა გამო). ᲣᲐᲜᲐᲡᲙᲜᲔᲚᲘ ᲫᲐᲚᲐ ᲣᲜᲔᲑᲘᲗᲐᲗ ᲪᲛᲔᲣᲠᲝᲕᲚᲔᲑᲘᲐᲜ ᲘᲐᲒᲜᲣᲐᲚᲘᲐᲜᲘ ᲬᲘᲒᲜᲔᲑᲘᲡ კითხვით; თუმცა ეს იაფფასიანი ᲬᲘᲒᲜᲔᲑᲘ ᲐᲛ ᲑᲝᲚᲝᲚ ᲓᲠᲝᲡ ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲛᲝᲒᲒᲔᲪᲔᲑᲝᲓᲐ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲛᲝᲒᲒᲔᲪᲔᲑᲗᲐᲗ ᲛᲐᲗᲘ კითხვა ᲔᲠᲗ ᲓᲐᲐᲥᲛᲐᲧᲝᲤᲘᲚᲔᲑᲡ კითხვის ᲛᲘᲣᲠᲒᲔᲚᲗᲡ, ᲔᲘ ᲐᲛᲘᲢᲝᲛ ᲐᲥᲕᲘᲠᲘ ᲓᲔᲓᲐᲡ სამკითხველოს ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲗᲐ ᲬᲔᲠᲔᲑᲨᲘ ᲒᲐᲜᲔᲘᲖᲠᲘᲐᲗᲘᲡ დაეკარსოთ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲒᲐᲜᲧᲝᲤᲘᲚᲔᲑᲐᲪ

ᲯᲔᲠ-ᲯᲔᲠᲝᲑᲘᲗ ᲒᲣᲚᲣᲠᲘ ᲨᲔᲘᲫᲘᲜᲝᲗ „ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲘᲛᲪᲔᲚᲘᲡ ᲐᲛᲮᲜᲐᲒᲝᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲘᲜ, რათა ᲓᲐᲠᲩᲘᲡ მკითხველისთვისაც მისაწᲕᲓᲝᲛᲘ ᲒᲐᲮᲓᲔᲗ ᲨᲔᲛᲝᲛᲮᲡᲔᲜᲔᲑᲣᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲔᲑᲘᲡ კითხვა. ᲐᲛ ᲔᲖᲠᲘᲡ ᲒᲐᲜᲡᲐᲮᲝ-

რეიელებლათ ჩვენ გავმართეთ ხელის მოწერა და იმედი თანა გრძნობასაც მოიპოვებს. აქაურებში.

აკრეთვე იმედი გვაქვს მეორე სამკითხველის გამგეობა ყურადღებას მიაქცევენ ამ საქმეს და სამკითხველოს შემოსავლადან რამოდენიმე %-ს გადადებენ ქართული წიგნების შესაძენად, მით უფრო იმედი გვაქვს რომ ამ სამკითხველოში ქართველ წერეთა რიცხვი 30 არის.

ს. დ—ძე.

***

ᲓᲐᲜᲐ ᲛᲐᲜᲐ: (სენაკის მაზრა) არაკერთ დაბა-ქალაქს ან ჩამოურჩებით რომ სამკითხველო არ გვაკლდეს. ისედაც უსაქმური მცხოვრებლები კარტის თამაშობაში და ქეიფში ალამბენენ დღეებს. ჩვენი დაბის საზოგადოების სასარგებლოთ და წარმატებისათვის აგერ ექვსი წელიწადია იმართება ბაზრობა პირველ ენკენისთვიდან ათი დღის განმავლობაში და ძველი სენაკის ირმოუკობას არ ჩამოურჩება. აქ საკმათ იყიდება ოთხ-ფეხი საქონელი, ადგილმარეკი ბარეშუმის ნაქსოვები—დარიები და სხ. ყველა ისე ეგებება ბაზრობას როგორც ღღესასწაულს ასე გამშიჯეთ ამ დღისთვის ტანისამოსსაც კი ახალს იკერავენ. მრავალ ფერადათ კოტტათ გამოწყობილი მანდილოსნები ათასობით ეხვევიან ბაზარს. ჩემი ფიქრით ამ ბაზრობას აგრე რიგათ სარგებლობა არ მოაქეს, ემგზობინება კეთრში ერთი დღე იყოს დანაშაული, რადგან ოჯახი ღარიბდება, როდესაც ათი დღის განმავლობაში ოჯახს აწევება დიდ-ძალი სტუმარი და მის გაძღოლას ბლ'ამპთ ხარჯი უნდება. მარტო „კამენდანიკებმა“ გული გაუწერილეს, წრეულს ოთხმაგე იყო ჩამოსული.

დიდმა ქარმა, ცუდმა ამინდებმა და სიცივემ წრეკენელ მოსაველს ძალიან აწერა. აქაურების თავი-და-თავი სიმდიდრე სიმინდი არის და ისიც მოუსელელი დაგვრჩა ასეთი ამინდების გამო.

ბ. დ—ძე.

***

ᲤᲨᲐ-ᲬᲘᲚᲣᲠᲘ: ᲤᲨᲐ-ᲬᲘᲚᲔᲑᲘᲡᲣᲠᲘᲗᲨᲘ ᲛᲝᲒᲖᲐᲣᲠᲝᲑᲘᲡ ᲓᲠᲝᲡ ᲔᲠᲗᲘᲡ ᲜᲐᲬᲘᲚᲘᲡᲐ, ᲤᲨᲐᲕᲔᲚᲐ ᲨᲔᲛᲘᲛᲩᲘᲚᲘᲡᲐ: „ქისტებისაგან არც ადრე გვქონდა მოსენები და არც ახლა გვაქვსო. ორი სამი წლის განმავლობაში ხომ სული შეგეიბუთეს ამ ბოროტებმა, ჩვენს მამფულში არ შეგეიძლიან, რომ ერთი საათით თეალი მოვაშოროთ ჩვენს საქონელს, მაშინვე მოგეპარავენ. ჩამოთვლაც ძნელია, რაც იმათ ამ ცოტა ხანში ცხენი მოგეპარეს და ეს უნდა მიეწეროთ უფრო იმას, რომ ჩაფრები ქისტები არიან. ამ ქისტებ-ჩაფრებს კარგათ აქვთ შესწავლული ᲤᲨᲐ-ᲬᲘᲚᲔᲑᲘᲡᲣᲠᲘᲗᲘᲡ მხარეები. ᲤᲨᲐ ქისტებთან ᲑᲠᲘᲜᲐᲗ მოდიან თავიანთ ნაცვნი და ნათესაი ქისტები. ეს ეკბატონები რაცა შინისკენ ᲑᲠᲣᲜᲓᲔᲑᲘᲐᲗ ჩვენ ᲥᲕᲔᲧᲐᲜᲐᲖᲔ უნდა გაიარონ და რასაც მოახელებენ ᲮᲝᲛᲚᲘ მიერᲙᲔᲑᲘᲐᲗ. სხვანაირათაც უდღერაო გეეპყრობიან. უწყალოთ გეგმტერე�თავიპირს, მაგრამ თუ გაებედავთ და ᲮᲗᲘᲡ ამოიღებთ ჩვენვე გეამტყუენებენ. დიდათ დაეკვალებს ეს სამადლო საქმეს იზამს ჩვენი მაზრის უფროსი, თუ ᲩᲐᲠᲗᲔᲑᲐᲗ დააყენებს ჩვენ თანაშომმეგ ქრისტიანების და ამითი აეგᲛᲐᲠᲗᲔᲑᲘᲡ მუდმივ ცარცაგლეᲯᲐᲜ“, ჩვენ მხრითაც ეისურვეᲗᲔᲑᲗ, რომ მაზრის უფროსმა ყურადღება მიაქციოს.

მგზᲐᲕᲠᲝ.

***

ᲡᲝᲤ. ᲩᲘᲯᲐ: (ᲗᲔᲛᲝᲠᲐᲜᲘᲡ ᲛᲐᲖᲠᲐ) ჩვენი ქვეყნის თითქმის ყოველი მხრიდან გვეკმის სარეკანი სოფლის მოხელეთა უსამართლოᲑᲐᲖᲔ და ᲔᲓᲔᲠᲘ ჩვენ სოფელი აცდენია ამ ბედს. იმის მაგერათ, რომ საწყალ დაჩაგრულ გლეᲮᲚᲘ, თავის გაპირებული მდგომარეობა შეუმსუბუქონ ეს მოხელენი ყოველ ღონისძიებას ᲗᲮᲝᲠᲝᲑᲔᲗ, რომ თავიანთი ბატონური მოქმედებით ᲗᲮᲝᲠᲐ იფარფაშონ. აი, ერთი უსამართლობა, რომელიც ᲰᲐᲜᲓᲘᲡ ჩვენᲗᲗᲘᲡ სოფლის ნაკეკლმა: ნაკეკლის მამასახლისიᲛᲔᲠ ᲑᲠᲫᲝᲚᲘᲡ მოსელოდა, რომ ᲮᲚᲮᲘᲡᲗᲘᲡᲗᲘᲡ თავი შეეყარა და სასოფლო „კანცელარიაში“ ᲩᲐᲪᲔᲣᲒᲐᲜᲐ, რაღაცა საქმისთვის ყრილობა ყოფილიყო დანᲐᲨᲣᲚᲘ. ნაკეკლს რამდენიმე კაცი შეეკრიბა და გზას დადგომოდა „კანცელარიისკენ“. გლეᲮᲚᲘ Ს. გ—ძეს, რომᲔᲚᲘᲪᲔ თავის ენაᲖᲔ მეᲡᲢᲝᲛᲝᲓᲐ, დაეᲜᲐᲮᲐ ეს თავᲨᲔᲣᲠᲘᲠᲔᲚᲘ ᲮᲐᲚᲘᲡ ᲓᲐᲒᲐᲛᲪᲘᲠᲔᲓᲝᲛᲝᲐ, რადგან არ იცოდა მიᲖᲔᲮᲐᲠ თუ სად მიდიᲛᲝᲓᲔᲡ. ნაკეკლმა მიᲛᲐᲮᲐᲠ მეᲡᲢᲐᲚ Ს. გ—ძეს: „მალე წამოდი „კანცელარიაᲨᲘ“, ყრილობა არის“. გლეᲮᲚᲘ Ს. გ—ძემ უპასუᲮᲐ: „ᲛᲔ ᲓᲐᲚᲛᲐᲪᲔᲚᲘ, ᲨᲔᲒᲔᲢᲧᲝᲛᲜᲔᲑᲘᲐ ᲐᲜ ᲒᲣᲨᲘᲜ, ᲐᲜ ᲓᲦᲔᲡ ᲓᲦᲔᲡ, ᲛᲝᲒᲔᲛᲐᲖᲓᲔᲑᲝᲛᲔ, ᲐᲜ ᲡᲐᲣᲯᲐᲚᲘ ᲬᲐᲛᲝᲘᲪᲔᲓᲔᲓᲔ. ᲐᲜ ᲐᲛᲓᲔᲒᲘ ᲐᲓᲒᲝᲛᲔᲚᲘ ᲛᲐᲘᲜᲪ ᲐᲠ ᲛᲝᲘᲪᲘᲡᲐᲜᲔ. ᲗᲘᲗᲝᲛᲔ ᲑᲐᲛᲝᲜᲗᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ (ᲑᲐᲛᲝᲜᲗᲘᲡ ᲩᲔᲒᲠᲘᲗ ᲪᲮᲠᲐ ᲝᲯᲐᲮᲘ ᲠᲣᲜᲡᲘᲡ) ᲐᲗᲐᲗ ᲨᲣᲠᲘᲡ ᲔᲐᲓᲪᲘᲒᲔ და სად მაᲫᲘᲡ ᲛᲔ ᲐᲛᲔᲒᲘᲜᲔ“. ნაკეკლი გᲐᲑᲠᲐᲮᲔᲓᲐ ᲐᲛ ᲡᲘᲢᲧᲔᲑᲔᲖᲔ, ᲠᲝᲒᲝᲠ ᲔᲬᲘᲜᲐ, ᲠᲝᲒᲝᲠ ᲨᲘᲜᲓᲔᲑᲘᲡ ᲐᲛᲘᲡ ᲗᲥᲛᲘᲡᲐᲜ და გადაᲬᲧᲕᲢᲐ ᲔᲜᲐᲮᲔᲑᲘᲡ; „მალე, მალე, გᲔᲑᲘᲡ თუ არა? ᲨᲔᲜ ᲠᲝᲒᲝᲠ ᲛᲘᲪᲔᲓᲐᲒᲘ ᲣᲐᲠᲘᲡ თქᲛᲘᲡᲐᲜ“, მიᲬᲐᲚᲪᲘᲓᲐ საწყალს და ᲮᲔᲚᲘᲡᲐᲑᲘᲯᲒᲘᲠ ᲯᲝᲮᲘᲜ გადაკკრა ᲮᲣᲠᲯᲘᲗ და თან მიᲛᲐᲮᲐᲮᲐ: „ᲐᲛ ᲡᲐᲓ ᲬᲔᲠᲔᲚᲘᲗᲐᲒᲚᲘᲡ ᲨᲘᲜ ᲑᲐᲢᲝᲜᲘᲡ ᲔᲐᲠ ᲓᲐ ᲡᲣᲚᲘ ᲒᲐᲒᲘᲛᲬᲘᲠᲔᲑᲘᲗ“. — „ᲯᲐᲪᲐ, ᲓᲐᲛᲐᲪᲐᲚᲔ, ᲔᲣᲑᲜᲘ ᲛᲐᲘᲜᲪ ᲩᲐᲒᲘᲪᲔᲛᲐ ᲓᲐ ᲬᲐᲛᲝᲘᲪᲔᲚᲐᲗ“, ᲫᲚᲔᲚᲘ ᲛᲝᲐᲮᲠᲘᲩᲐ ᲨᲔᲨᲘᲜᲔᲑᲣᲚᲛᲐ ᲒᲚᲔᲣᲚᲛᲐ,

მაგრამ სანამ ის ეენახის ნაპირას მიეიდოდა, სადაც მას ფეხსაცმელები ჰქონდა შენახული, ნაცელი სულ ტიტე

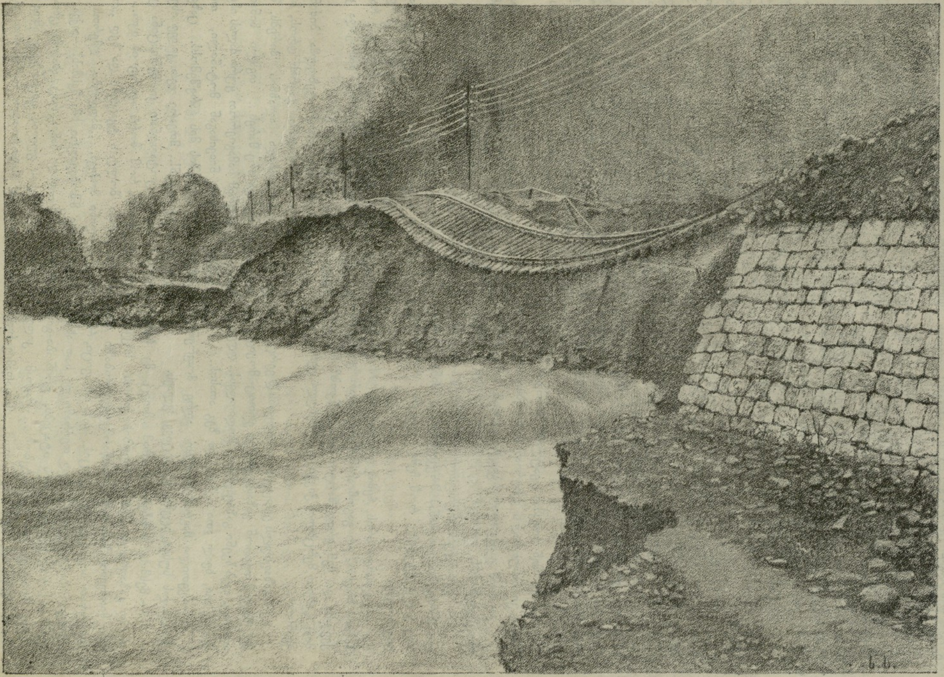

წყალდიდობის შედეგი: ძოლითის და წიფის შუა რკინისგზის ლიანდაგი წვიმის დროს. ფოტოგრაფ კლარას გადაღებული.

რაკოთ: „ჩემო დისწულო—უთხრა სხვათა შორის— მე მხოლოთ შენი ახირებულობა მაკვირდებს!.. ღვთის მოკემფილი ყოლიფერი ბეერი გაქვს.. ჭკუა არ გაკლია და გონება!. ბეღელ გუულობს, მაგრამ შენ კი შენი თავის მტერი ხარ!.. მითქვამს და კიდევ გეტყვი, რომ იქ სასახლის კარზე ბედნიერება მოგელის და შენ კი აქ მოგიკეცია ნაცარ-ქექიასავით!. რას ჩაკვდი ამ ახმეტას? სად გაგექცევა? შენი არ არის? კაცობა ის არის, რომ შორიდან მოიხეტეო...

— კაცია და გუნება, ბიძაჩემო!.. მე აქაც ემაყოფილი ვარ!.. ცოტა წმინდა მირჩევნია ბეერ უწმინდურს!..

— უწმინდურს?!. როგორ თუ უწმინდურს-მაშ ჩვენ სულ გასერილები ეყოფილვართ, სასახლის კარზე ვინაკი ვართ?

— მე მხოლოთ ჩემ თავზე მოგახსენებ.

— შემცდარი ხარ!.. შეხედე სხვებს, როგორ ხმორობენ დროს და რა რიგათა ცხოვრობენ!.. ღმერთმა ნუ მოგვიშალოს ყეენის თავის მზე!.. დღეს მისი წყალობით, ვეთო, თუ კარგათ, ქვეყანა პურს ჭამს.

— ჰმ!. შინ ლუკმას გვაცლიან პირიდან და გარედან კი ნასუფრაღს გვეყრიან ძაღლებსავით,

— რომ ეგეც ღარ გვექნა, ხომ სიმშილით ამოგწყდებით?!.

— უწმინდურ სიცოცხლეს მე წმინდა—სიკეთლი მირჩევნია და სანამ მოკვედებოდე, მანამდი მაინც კიდევ ვეცდები, რომ ჩემი ლუკმა როგორმე დავიბრუნო.

— გვიანია არის, ჩემო დისწულო!.. ძალა აღმართს ხნავსო, არ გაგონია? მანკრე ალარ ფიქრობს ქვეყანა და შენ ერთი მარტო რა გაიწყობ? ნათქვამია: „ერთი მერცხლის ჭიკჭიკი გაზაფხულს ვერ მოიყვანსო“.

— გაზაფხულს ვერც ერთი მოიყვანს ‍ ‍ ‍

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქრები!.. ქართული ტკბილ-ღიღინს, ვაშკაცური შეხმატკბილებას და სასოების მომგერელ გაღობას ბოლო მოუღო თათრულმა შეძახანებამ!.. ტკბილი ჩანგური და სალამური ზურნა-ჭიანურმა ჩაჭყლაპა!.. მოლოთ ეს ორი საგალობო ხმა „ოროველა“ და „მუმლი მუსაა“, კიდეე შერჩენია მუშა ხალხს... და მადლობა ღმერთს, სანამ ესენიც არ მეიეწყებულან, ჯერ კიდეე იმედია“.—წაიღაპარაკა ბიძინამ. ამ დროს თავი ამოყო გადალმიდან მთვარემ... ნელ-ნელა გადმოეშვა მთის წვეროზე. სამყურნალოთ მიპფენ-მოპფენა სხიეები ცა და ქვეყანას. გამოაღეიძა სიბნელეში სულ-განაბული არე-მარე. დაქროლა ნიამ, ალბინდა მდელო, აშრიალდენ ფოთლები, შეირხენ ბუჩქები და ერთხმათ შეუპაკეკეს ბულბულებმაც!.. ბნელოთ გამოსულმა ქვეყანამ სული მოიბრუნა და დანაღელიანებულ ბიძინასაც გული დაუტკბა. --გზაზე გამოჩნდა ურემი... ნელ-ნელა მოდენდა მეხრე კამბეჩებს და „ღიღინს“ სათვალაეს უხშირებდა: „ნუ ეძალები წყალ-დიდსა, უნდა ეძებდე ფონებსო!.. ხერხი სჯობია ღონესო, თუ კაცი მიიგონებსო!“ შემოსძახა მაღალის ხმით და თან „ხიოც“ მიაყოლა ზოლტის გატლაშენებით.—ბიძინაც შეკრთა: უცბათ წამოდგა ზეზე და ზეცას დაუწყო ყურება... დიდხანს ხმას არ იღებდა... ბოლოს თითქო გამოერკვეო. წაიღაპარაკა: ეს რა გაეგონენ?!.—მიწამ შემომტყორცნა, თუ ცამ ჩამოშვერი ეს საგულისხმო სიტყვები? „ხერხი სჯობია ღონესო?!. საიდამაც უნდა იყოს სული ერთია .. უკანგებოთ ცაცა და მიწაც ორივე მუნჯია!.. ჩემი დიდ ხნის გრძნობა-გონების ჰიდილი ამ ორმა სიტყვამ უნდა გადასწეიტოს?.. დიახ! დიახ!!.. „ხერხი სჯობია ღონესო!“ ხერხი! ხერხი!!. მაგრამ ხერხი საქეეყნო და არა საპირადო!.. ეიურნო ნნათონ! თქვენ იყავით მოწამე ჩემი განზრახვის და თავდები ჩემის მოქმედების!..—თქვენ კიდეე ჩასული არ იქნებით, რომ მე მორჩილებით მიმართავე ფეიქარ-ხანს.

აკაკი

ძველებური ლექსი

(გრიგოლ ფარნსაკის მიერ თქმული)

ბოლელი ვით ბრუნვაესა,
ვინა ვისთვის ზრუნვაესა,
ვისგან ნაშრომ ნაღეაწსა
ბოლოს ვინ დასთრფუნვაესა.

—

ეკრძალენით ყოველნი
მცბიერებით მპოელნი,
უსამართლოთ შემკრებნი
ბეერი ვნახეთ მთხოველნი.

—

მართალი მშვიდი წყანრი
არს კეთილ საქებარი,
ავაზაკს ბოროტი სდეეს
სად იყოს და სად არი.

—

გვაროვნობა ცუდია,
თუ კაცი თვით ბრუნდია,
არას არგებს ბაქები
გაესკრება ქუდია.

—

ჭკეანი თუ არს ლოთი
სძღულს მას სიგიჟე შუთი,
ლოთს ბალე გამოეხიზლდეს,
გოეს კი აქეს მარად ქოთი.

—

მეტიჩარა შერცხეება
თუ ეს არ ეხსოენება,
ზოგჯერ თქმა სჯობს არა თქმას
ზოგჯელ თქმით დაშავდება.

—

სხეისათეის ორმოს მთხრელი
არის გონებით ბნელი,
თითონვე ჩაეარდება,
დღე დაადგება ძნელი.

—

გონიერისთეის კმარა
რაც იცის სრულ ყოს ჩქარა;
უგნური კისრულობს
რაც იცის და რაც არა.

—

ვის აქეს მდიდრისა შური
სჯობს სწაელას უბედს ყური,
სიბრძნე იპურობს სიმდიდრეს
მას განაბნეეს უგნური.

ქართლ-კახეთის შეერთების ისტორიიდან.

(შემდეგი*)

ᲛᲐᲛᲓᲔᲜᲘᲗ მართალია ის აზრი, ეითომ ერეკლემ უკანონოთ იგდო ხელში ქართლი! ზენინის ფიქრით არაეთარი უკანონობა არ ჩანდინა მეფე ერეკლემ, როცა მაზის სიკვდილს შემდეგ ქართლის ტახტი დაიპყრო. ამ დროს ეახტანგ მეფის ჩამომავლობა რუსეთში იმყოფებოდა. როგორც წინათ მქონდა მოხსენებული, ეახტანგის უფროსი შვილი ბაქარი ცალობდა ტახტი დაებრუნებინა, მაგრამ მისმა ცდამ ამაოთ ჩაიარა. მან თავის განზრახვის სრულიად თავი დაანება, თუმცა ოფიციალურათ იგი ქართლის მეფეთ ითვლებოდა. ბაქარი გარდაიცვალა 1750 წელს ქ. მოსკოვში და დასაფლავდა დონის მონასტერში. [5]) მის მეორე ძმას გიორგის არაეთარი უფლება არ გამოუცხადებია ქართლის დაპყრობის შესახებ. ამგვარათ 1762 წლამდე ამ ქვეყანაში მეფეთ იყო თეიმურაზ II, დამტკიცებული ნადირ შაჰის ფირმანის ძალით. ამ წელს გადაიცვალა თეიმურაზი და კანონიერით ქართლის სამეფოს გვირგვინი გადეცა მის ერთთან ერთს შვილს—ერეკლე მეორეს. ამ საბუთის გარდა მეფე ერეკლეს ქართლის ტახტი ეკუთვნოდა დედის მხრივაც. თამარი იყო ასული ეახტანგ VI-სა. ამ მეფის ჩამომავლობიდან საქართველოში დარჩა მხოლოდ თამარი, რომელიც ერთ დროს ქართლის მმართველთაც ირიცხებოდა. როცა ერეკლემ ქართლ-კახეთი შეაერთა ერთ სკიპტრას ქვეშ, ეახტანგის შვილის შვილი ალექსანდრე გრუზინსკი იმყოფებოდა რუსეთში. ამ დროს ამ ბატონიშვილს არაეთარი უფლება არ გამოუცხადებია შესახებ ქართლის ტახტის დაკერისა. იგი იყო დიდი მეგობარი რუსეთის იმპერატორის პეტრე III-სა. ალექსანდრე მსახურობდა ვეგარდიაში და ირიცხებოდა იზმაილოვის პოლკის კაპიტანთ. იმპერატორ პეტრეს სიკვდილს შემდეგ ალექსანდრე ბატონიშვილს მოაკლდა ის პატივი, რომელიც მას წინათ ჰქონდა. ახალ რუსეთის მეთარობას არ მოსწონდა ალექსანდრე გრუზინსკი, რადგან იგი იყო მეტათ მოუსეცნარის ხასიათის კაცი და ამასთანავე პეტრე მესამის პატივის მცემელი. ამიტომაც მთავრობის განკარგულებით იგი დაითხოვეს სამსახურიდან. [9]) ორ მაისს 1766 წელს ალექსანდრე ბატონიშვილი მოიყვანეს ქალაქ ყიზლარში, ჩამოართვეს ჩინები და მუნდირი და მისცეს უფლება, წასულიყო, სადაც კარნებადა, რუსეთის გარეთ. ამ სწორეთ ამ დროს, როცა ეს ბატონიშვილი უსაქმურათ დარჩა, მაშინ მოაგონდა მას თავისი სამეფო ქართლი; მაგრამ ვეგარია იყო. ამ ობლათ დატოვებულის ქვეყნის პატრონათ 1762 წლიდან ირიცხებოდა ერეკლე მეორე. ამ ვეგარი ეახტანგ მეფის ჩამომავლობამ სამუდამოთ დაკარგა უფლება ქართლის ტახტზე. პოლიტიკურ მოსაზრებამ აიძულა მეფე ერეკლე, რომ შეერთებინა ეს ქვეყანა თავის სამეფოსთან და დიდი ხნის განცალკეებებული ქართლ-კახეთი გაეძლიერებინა. ამ პოლიტიკურის წადილით იყო გამსჭვალული მეფე თეიმურაზიც, მაგრამ მან ვერ განაზორციელა თავისი აზრი. კეთილ განწყობილება ქართლ და კახეთის შორის მის დროსაც სუფე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მეზობელია სტამბოლს და აქედან კი მოვიდა თავის სამშობლო ქვეყანაში. თვითრუსმა და ერეკლემ დიდის პატივით მიიღეს პაატა ბატონიშვილი. იგი დიდხანს არ დარჩენილა ქართულ-კახეთში; რაღაც მიზეზების გამო პაატა ბატონიშვილი იმერეთში გადავიდა და შემდეგ გასწია სპარსეთისაკენ. ქართულ-კახეთის შეერთების შემდეგ პაატა ისევ გაჩნდა საქართველოში. 1765 წლიდან იგი შეუდგა მეფე ერეკლეს ღალატს რომელიც მისთვის მეტად ტრაგიკულად გათავდა.

პაატა ბატონიშვილი ძალიან გაუმეგობრდა დიმიტრი ამილახვარს, რომელიც ასრულებდა სახელმწიფოებრივ საქმეებს. ეს უკანასკნელი ძალიან ემტერებოდა ამ დროს მეფე ერეკლეს. ამის მიზეზი იყო შემდეგი: უფროსი შვილი ამილახვრისა გიორგი, იყო სიძე მეფე ერეკლესი. მას ცოლად ჰყავდა მეფის და ელისაბედი. სხვა-და-სხვა მიზეზების გამო ერეკლემ უარი განაცხადა ამ ნათესაობაზე. ანტონ კათალიკოზის ნება დართვით და მისი კურთხევით ამილახვარს და მეფის დას ცოლ-ქმრობაზე ხელი აიღებინეს. ამპარტავან დიმიტრი ამილახვარს ეს ამბავი ძალიან ეწყინა. მან ფიცი დასდო, რომ ეუბნელოთ ჯაჭის ამოიღებდა მეფე ერეკლეზე. პაატა ბატონიშვილმა მალე შეიტყო, რომ დიმიტრი ამილახვარი არ არის ერთგული მეფე ერეკლესი. ამიტომაც მან განუზიარა მეფის მტერს თავისი საიდუმლო პოლიტიკური განზრახვანი. პაატას წადილი ჰქონდა ქართლის ტახტი წაერთმია ერეკლესგან და თვითონ დადგა ამ სამეფოს გვირგვინი. იგი ამტკიცებდა, რომ: „თუმცა მეფე ეახტანგის უკანონო შვილი ვარო, მაინც მე უფრო შემფერის ქართლის მეფობა, ვიდრე ერეკლესო; ეს უკანასკნელი ჩვენი მეფის გვარისა არ არისო, არამედ უცხო ტომისაო“. პაატამ აქვე დასახელა რამოდენიმე თავადშვილი, რომელთაც აღუთქვეს მას დიდი შემწეობა. ამაზე დიმიტრი ამილახვარმა, რომელიც ამ დროს ავადმყოფობის გამო ლოგინში იწვა, პასუხათ უთხრა პაატა ბატონიშვილს შემდეგი: „თუ ღმერთმა ჭქნა და არ მოეკვდიო მე თვითონ კარგათ ვიცი, როგორც გადეფუნდა მეფეს მის უსამართლობასო“.

ამ გვარათ შესდგა წრე მეფის ოინგულთა. საქმის მოთავეთ ითვლებოდენ პაატა ბატონიშვილი და დიმიტრი ამილახვარი. დიდის მომზადებით ესენი შეუდგენ შეთქმულობის საქმეს. შეთქმულნი მოქმედებდენ ფრთხილათა, ფარულთა, რათა მეფის მოსმენილი არ გაგვოთ ეს ამბავი. პაატას და დიმიტრის თავისი უაზრო და სრულიად უსაფუძველო განზრახვა უნდა აესრულებინათ 1765 წელს. ამ ბოროტ გეგმებში ერიეენ ზოგიერთი ქართლის თავადიშვილნიც: 1) შვილი დიმიტრისა ალექსანდრე ამილახვარი, 2) ელიზბარ თაქთაქიშვილი. 3) მისი შვილი იასე. 4) ციციშვილი დიმიტრი და 5) ანლო ნათესავი მეფე ერეკლესი აბდულა ბეგიშვილი—დავით ბატონიშვილი.[11]) ეს ზემოთ დასახელებულნი პირნი შეთქმის დროს ქალაქში იმყოფებოდენ. მათ გაგზავნეს ქართლ-კახეთში წერილები და ზოგიერთი მეფის წინამძღვე თავადშვილებს თხოვდენ ამ საქმეში დახმარებას. როგორც წინეთ მოეთხსენიე, შეთქმის მიზანი მდგომარეობდა იმაში, რომ ერეკლეს სახლოთა ძირიან-ფესვერათ ამოეწყვიტათ და ქართლ-კახეთის მეფეთ დაესვა პაატა ბატონიშვილი, „კაცი ფრიად მეცნიერი“. მე ვეღარ დაწერილნით აღვწერო ეს მეტათ საინტერესო ამბავი, რომელიც ნათლათ ახასიათებს წარსული საუკუნის ზოგიერთ მოღვაწე პირების მოქმედებას და საქციელს. ჩვენ ხელში ვვიქვს ორი ისტორიული წყარო, რომელიც შეიტყვა შეთქმის ამბავს. ეს ორი უმთავრესი მასალა თავის მ-მართულებით და შინაარსით ერთი-ერთმანეთს ეწინააღმდეგება. ერთი აღწერა შეთქმისა ეკუთვნის თეკელ ბატონიშვილს.[12]) მეორე—ეკუთვნის იმ პირს, რომელიც მონაწილეობასა იღებდა შეთქმაში. ეს იყო ჩვენი ცნობილი ალექსანდრე ამილახვარი. აღტორი პირველის აღწერისა მთლათ ვიტაცებულია ერეკლე მეფის სიდიადით და ცუდათ იხსენიებს მეფის ორგულთა. მხოლოთ ალექსანდრე ამილახვარი ლანძღიოს მეტა არას აკადრებს მეფეს. მან რუსეთში დაწერა ერეკლეს წინააღმდეგ ერთი წიგნი სახელით: „Исторія Георгіанская“.[13]) აქ სხვათა შორის აღტორი დაწერილებით მოგვითხრობს თავის გვარის თავადასაკალ და დიდის ალტაკებით ისხენიებს თავის ბიძის გიეი ამილახვრის მოქმედებას. აღტორი, გატაკებული შურის ძიებით, ცდილობდა გაეერთელებინა რუსეთში ის აზრი, ვითომ მეფე ერეკლე თავის ქვეყანაში მეფურად კი არ იქცეოდა, არამედ როგორც ქვეყნის მეკარე

მ უ ც ე ლ ი

(ზღაპარი)

X.

შემდეგი *)

ᲐᲠᲗᲝᲚᲐᲪ, რატომ არ ეიკითხაეთ, რა მოხდა მუცელს სამშობლოში, როცა იგი ფეიფეებმა მოიტაცეს? დიდი ამბავი მოხდა. ეს ხომ ერთს წამში მოიდო მთელს ქეყანაზს. შეიძრა დიდი და პატარა ამ დიდებული კაცის დაკარგვეზე. მეფემ ოთხსაეე ქეყნის კუთხეზზე გაგზავნა კაცები მუცელას საძებრათ. ძმებიც ხომ მუცელას ძებნის მეტს სხეა საქმეს აღარაფერს აეეთებდენ. ოჯახი დაიეწყდათ და მხოლოთ ის იყო იმათი ფიქრი მკედარი მაინც სადმე ეპოვეათ თავიანთი ძმა. ყოველი ცდა ამაოთ დარჩა. მუცელას ძმებმა ჯარით და ჯამაათით ერთხელ გაუარეს კიდეც ახლო იმ ადგილს, სადაც მუცელი ჰყავდათ დეეებს დამწყვდეეული და იძახოდენ: „მუცელაე, ეი, მუცელაე! სადა ხარ, სად მიიმალე... მუცელას საპყრობილეს ეერა ჰხედიდენ, რადგან მას ეენ-მაჩინის ქუდი ეხურა. მუცელას ერთხელ შემოესმა კიდეაც ძახილი, იცნო, მიამსგავსა თავის ძმის ყარამანას ხმას და აკედმა ისეთი შეპხეაეი „აქა ეარ, აქა,“ რომ დეეები დაადეთინა, მაგრამ მის ხმამ ადგილს ეერ მიაწია, რადგან იმასაც ეენ-მაჩინის ქუდი ეხურა, თუმცა ეგონა გაგაგონე და საცაა ჩემი მსხვილები მიპოვნიან და გამათავისუფლენენ.

მუცელას ცოლი მარინე მეორე დღესვე მკითხაეთან წაეიდა. მკითხაეი ახლოს ცხოვრებდა, მაგრამ მისი თავ-შესაფარი ქოხი არა ჩანდა, ისე ღრმათ იყო მიწაში ჩამაჯდარი, ხოლო შესაეალი მელის სოროსაეით მიხეეულ მოხეეული ჰქონდა. მარინე რომ შეეიდა მკითხავის სამკითხაოში, ცხეირში ეცა გამბარუებელი სუნი—ეს სხეა-და-სხეა დამწეარი ეეაეელების ბოლი იყო. მკითხაეი სამ-ფეხა ჩიკაზე იჯდა. წინ წყლით სავსე ხის თეფში ედგა, თეფშზე მიკრული სამი სანთელი ნათობდა. პირ მოკუმული იჯდა ბებერი ცალიერი ძეალი და ტყაეი იყო, ყაღად გამხმარს ძვალსა ჰგავდა; წერილ-მაეს თვალებს ეეელიეით აცამციმებდა. მისსენი იცნო, მაგრამ ადგილიდან არ დაძრულა, ხოლო ხელ-მაეს, მანჭეეას მოჰყეა, რადგან მუცელას ამბავი იმასაც გაგებულიჰქონდა. ისიც კარგათ იცოდა, რისთვისაც მარინე მიეიდა.

— შეეცოდე, შეეცოდე, მამატიე უფალო, დაიწყო ბებერმა ბოდეა: ეიტანჯეენი, ფრიად ეიტანჯეენი, ეარ ტყეეობასა ეულმერთო დეეების ხელში; ეელი, ეუცდი, მეშეელს და არაეინ ჩნდება; უფალი ითხოეს ჩემგან ცოდეათა მონანიებას. ნუ შეკმნილებით, ნუ გაიტეხთ გულს, ეიხსნი ბოროტებისაგან, ბოროტთა ბჭყალებისაგან თავს და ისეე მთელსა და ცოცხალს ახლიადთ მრავალ ტანჯულ მუცელას:

— უწყინარი იყო, გენაცვალე, იმას რა ცოდეა ექნებოდა? უთხრა მარინემ მკითხაეს.

— ეგ ღერმთა ჩეენზე უკეთ იცის. დიდი რაღაც ცოდეა ჩაუდენია, მაგრამ ესე ცოცხალი, მთელი დაგიბრუნდებათ სახლში, ნუ შეწუხდებით. ანუგეშა მკითხავმა.

მარინე გალაღებული დაბრუნდა სახლში და ყეელას შინაურს—გარეულს, ახარა, რომ მკითხავმა მითხრა ქმარი ცოცხალი დაგიბრუნდებაო.

მეფეც, ხომ ეიცით არა ნაკლებ იყო დაღონებული მუცელას დაკარგვით, ეხლა უფრო ჯარი გაუთავეცდა, რადგან მის სამეფოში გამოჩნდა ერთი ეიღაც უცხოელი „მსმელი“, რომელზედაც ამბობდენ მუცელას დაჯაბნისო. ეს ხომ მეფის შეურაცყოფა იყო და აგრეთვე მთელი სმა-ჭამეთისა.

— ახ, სად არის ჩემი მუცელი, იტყოდა მეფე, რომ ხელთან არ გავაკერტენებ ამ უცხოელს ლამის რომ ჩემი სამეფო შეარცხენოს—მეფემ დიდი საჩუქარი აღუთქეა, ეანც ამ ახლათ გამოჩენილს მსმელს აჯობებდა. რამდენმა შეაკლა იმას თავი სახელისა და სარჯრის გულისათვის; რამდენს გაუსკდა მუცელი, დიმმართა ჯდომი, მაგრამ მაინც მჯობნი მისი, არა ჩნდებოდა. მუდამ უცხოელი რჩებოდა გამარჯეებული.

XI.

დრო მიდიოდა და მუცელას ხსნა არ იყო საპყრობილე

ეეფდრეზოდა უფალს ცოდვათა მატეეებას, რომელიც ეხლა თვალ-წინ ეხატებოდა.

— ღმერთმა დაკუეეელსო, ღმერთმა ამოაგდოს თქვენი ჯიში და ჯილაგი! ღმერთსა ეთხოვ ჩემი ცოდვილი პირით, რომ გადაგახდეეინოთ ჩემ მაგერი. ეჰმე, თქვე უღმერთოებო, თქვე ურჯულოებო, თქვე მოუსათლაეებო თქვენ! ვეეღებო, ზხამიანო ვეეღებო!.. უღმერთოებო, აეო სულებო!.. ღვთის მშობელო, შენ ეიცი ამათ პასუხი, შენ აზღეეინე ჩემი სისხლი: დაიქეე ამათი ოჯახი, ამოეკლიტე, ამოეხეერ ძირ-ფოჩიანათ, რომ ქრისტიანს კაცს მოსცეერეზა მიეცეს. ამას ამბობდა ბრაზ-მორეული მუცელა. დეეებმა ერთმანერთს თვალი გადაეეელს და პირზე ღიმილი შეეთამაშდათ.

—რაო, მუცელავ, შეწუხდი?!. გაგიჭ რდა? იქნება ს

— ჩენს სასულიერო არაფისაც არ ეპატიებთ. სული მოგეცა, თავისი საკუთარი სული და უჩენენს ხბოს ტყავი, რომელზედაც თავის ხელ-მოწერით ჩაებარებინა ესტატეს დედებისათვის სული.

მუცელი ეხლა გამხნევდა. ალბათ ისე ცოდო არ უნდა იყოს სულის გაყიდვა გაჭირვების დროს, თორემ სამღთოწერილის აკეი რათ იკადრებდა ამ საქმეს. გაბაზეაკა მუცელმ სულის მიცემა სიტყვით და გულში კი „არას“ თქმა. ენით შენაცოდარის მონანებას კიდევ მოვესწრებით, ფიქრობდა.

— ეჰ, რა იქნება. თქვა მუცელმ: —მოიტანთ საწერ-კალაძი, მიიღეთ ჩემი სული (გულში: არა, არა გატყუებთო) თქვა მან ბოლოს დროს.

დეკანმა მოუტანეს დიდი გახეხილი ხბოს ტყავი და მუცელაც შეუდგა წერას. ხოლო წინ-და-წინ ეე ბოდში მოიხედა — ჩქარა წერა არ შემძლიან, რადგან დასუსტებული ვარ. ჩვენთვის რომ ეთქვეთ წერა მაინც არც სხაპა-სხეპით იცოდა. შეუდგა მუცელა ტაატით წერას; შუბლზე ჭირის ოფლი დასხა: —მომეცა ჩემი, ჩემის ძმებისა და ჩემი მეუღლის სული; აქ მუცელა შედგა და უნდა ეთქვა: არა, არაო, ჩუმათ რასაკვირველია, მაგრამ დედებმა აიჩაქრეს.

— ჰაა, ჩქარა, ნუ ტორტმანობ. რასაც სწერ ოგივე იფიქრე, ტუჩებს ნუ „აცმაცურებ“ თუ არ გემტენა ის გეითხარი.—თქვეს დედებმა გაჯავრებით.

—ეჰლაეე, გეთაყვანეთ, ეხლაეე, თქვა მუცელამ და განაგრძო: ჩემი...

— დაწერე რაღა „სულია“ დაუყეარა რქიანამ.

— სული, სული! დაიღრიალეს დედებმა. კარგათ დაწერე!

„ჩემი სული“. განაგრძო მუცელამ: „თქვენ ქაჯეთის დედათაევის და ჩემთა ძმათა და ჩემისა მეუღლისა, მე სოფელ უძღებარის მკზოერებმა, სმა-ჯამეთში მდებარემა მუცელამ“.

— ყოჩაღ, ყოჩაღ! დაიძახეს დედებმა და ისეთი მხიარულება შეექნათ, რომ სულ მაღლა-მაღლა ხტოდენ.

ბეჟ-ფშაველ

(შემდეგი იქნება)

რედაქტორი-გამომცემელი ან. თ.-ეკეოლისა.

ქართული თეატრი

კვირას 26 ნოემბერს

პირველი ვასტროლი ეფ. მესხისა

ქართული დრამატული საზოგადოების დასისაგან წარმოდგენილი იქნება

ქ-ნ ეფ. მესხისა ბ-ნი ყიფიანი კ. მესხის მონაწილეობით

პირველათ ახალი პიესა

I

კოვლი უცაცხლოდ

დრამატ. სურათი 1 მოქ. გადმოგ. თავ. გ. შარვაშიძის მ-ერ

II

ალლუმი

კომედია 4 მოქმედ. გადმოკ. ვ. გუნიას მ-ერ

მონაწილეობას ღებულობენ: ე. მესხისა, საფაროვისა, ჩერქეზიშვილისა, ჩხეიძისა, ბეზირგანოვისა, გურგენიძისა და სხვ. ბ-ნნი ყიფიანი, მესხი, გუნია, სეიმონიძე, გედეონოვი, კანდელაკი, მათირიშვილი, მჭედლიშვილი, ადამიძე და სხვ.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია

შეგირდებისთვის ადგილები ლოჟების უკან 65 კაპ.

ᲓᲐᲡᲐᲬᲧᲘᲡᲘ ᲡᲐᲐᲗᲘ 8 ᲡᲐᲐᲗᲘᲗ

ახლო მომავალში იქმნება ბენეფისი კ. მესხისა

რეჟისორი ვდ. ალექსეევ-მესხიშვილი

დაიბეჭდა და ისყიდება

ᲧᲕᲚᲐ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲬᲘᲗᲚᲘᲗᲘᲐᲜᲘ ᲛᲝᲒᲖᲐᲕᲠᲔᲑᲘᲗᲐᲜ

1893 წლის

კედლის ქართული კალენდარი

შედგენილი გრ. ჩარკაკიანის მიერ

ᲤᲐᲡᲘ 40 ᲙᲐᲞ.

გარეშე პირთ შეუძლიათ მოიითხოვონ თბილისში, ს. Ვ. ლაზარევის სამწერლო ნიჟიეულობის მაღაზიაში და „წერა-კითხვის“ წიგნის მაღაზიაში.

Доз. ценз. Тифлисъ 24 Ноября 1895 г. (§) Тип. М. Д. Ротшіанца Ст. ᲕᲐᲜᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐ, ᲐᲠᲒᲕᲘᲡᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲘ Год. пр., 41